NN 98/2020 (2.9.2020.), Odluka i Rješnje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-970/2019 od 24. lipnja 2020. i izdvojeno mišljenje suca

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1867

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić i Goran Selanec, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenula LJUBLJANSKA BANKA d.d. Ljubljana, Republika Slovenija, koju zastupa Matija Pečatnik, odvjetnik u Zagrebu, na sjednici održanoj 24. lipnja 2020. donio je

ODLUKU

I. Odbija se ustavna tužba u odnosu na presudu Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Rev-x 153/2018-8 od 2. listopada 2018.

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

i

RJEŠENJE

I. Odbacuje se ustavna tužba u odnosu na rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Rev-x 153/2018-8 od 2. listopada 2018.

II. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. LJUBLJANSKA BANKA d.d. Ljubljana (u daljnjem tekstu: podnositeljica), ustavnom tužbom osporila je presudu i rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Rev-x 153/2018-8 od 2. listopada 2018.

Osporenom presudom djelomično je prihvaćena revizija podnositeljice i u odnosu na iznos dosuđenih zateznih kamata preinačena je presuda Županijskog suda u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Županijski sud) broj: Gž-1026/15-2 od 26. rujna 2017. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda) kojom je podnositeljici kao I. tuženici naložena isplata specificiranog iznosa zateznih kamata Zagrebačkoj banci Zagreb d.d. Zagreb, tužitelju u parničnom postupku.

1.1. Na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) Ustavni sud pribavio je radi uvida spis Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-4681/11.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

2. Predmet parničnog postupka koji je prethodio ustavnosudskom postupku bio je isplata deviznih iznosa koje su fizičke osobe položile kao devizne depozite kod podnositeljice, Ljubljanske banke d.d. Ljubljana, u Glavnoj filijali Zagreb i drugim organizacijskim jedinicama – filijalama koje je podnositeljica imala u Republici Hrvatskoj.

Temeljem propisa koji su regulirali ustupanje deviznih depozita građana bankama na teritoriju Republike Hrvatske, građani su do 4. travnja 1995. ustupili Zagrebačkoj banci d.d. Zagreb iznos od ukupno 945.143.030,00 ITL i 716.274,00 ESP, koja sredstva su građani držali u glavnoj filijali podnositeljice u Zagrebu i drugim organizacijskim jedinicama podnositeljice u Republici Hrvatskoj. Navedene ustupljene iznose depozita građana zapisnički su uskladili podnositeljica i Zagrebačka banka d.d., Zagreb od 20. listopada 1992. do 4. travnja 1995., slijedom čega Zagrebačka banka d.d. Zagreb smatra da je stekla status vjerovnika.

Navedena sporna potraživanja su na temelju Uredbe o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 71/91., 3/92., 12/92., 71/92., 58/93.; u daljnjem tekstu: Uredba o pretvaranju) i Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 106/93. i 58/95.; u daljnjem tekstu: Zakon o pretvaranju) prethodno pretvorena u javni dug Republike Hrvatske, a pravnim poslom inkaso cesije prenesena s Republike Hrvatske na tužitelja, Zagrebačku banku d.d. Zagreb.

Na podnošenje tužbe Zagrebačka banka d.d. Zagreb opunomoćena je od Republike Hrvatske.

2.1. Tužbenim zahtjevom Zagrebačke banke d.d. Zagreb zatražena je solidarna isplata glavničnog iznosa od 492.430,53 eura s pripadajućom kamatom od podnositeljice i Nove Ljubljanske banke d.d. Ljubljana.

Tijekom postupka podnositeljica je smatrala spornim aktivnu legitimaciju, istaknula je prigovor apsolutne nenadležnosti hrvatskih sudova i u cijelosti se protivila tužbenom zahtjevu Zagrebačke banke d.d. Zagreb.

2.2. Presudom Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj: P-4681/11-59 od 12. srpnja 2012. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda) odbijen je tužbeni zahtjev Zagrebačke banke d.d. Zagreb za solidarnom isplatom dugovanog iznosa glavnice i pripadajućih zateznih kamata podnositeljici Ljubljanskoj banci d.d. Ljubljana i II. tuženici Novoj ljubljanskoj banci d.d. Ljubljana. Prvostupanjskim rješenjem broj: P-4681/11-72 od 7. siječnja 2015. odbijen je prijedlog podnositeljice za prekid postupka.

U obrazloženju prvostupanjske presude, između ostalog, navedeno je:

»Nije među strankama sporno da je predmet ovog spora isplata deviznih iznosa koje su fizičke osobe položile kao devizne depozite kod I tuženika i to u njezinoj glavnoj filijali Zagreb i drugim organizacionim jedinicama koje je I tuženik imao u Republici Hrvatskoj.

(...)

Bez obzira je li došlo do formalnog, dakle, pismenog postupanja po čl. 16 Uredbe (NN 71/91), Zakon o pretvaranju riješio je sve dvojbe, jer čl. 1 istoga propisuje da se pod deviznim depozitima građana smatraju i depoziti na deviznoj štednji i deviznim računima građana kod banaka u Hrvatskoj koje su građani na te banke prenijeli u skladu s odredbama čl. 15 i 16 Uredbe te da su isti javni dug Republike Hrvatske, a koji se iskazuje kao obveza Republike Hrvatske prema bankama u Republici Hrvatskoj.

Imajući u vidu sve gore navedeno vjerovnik potraživanja koja je predmet ovoga spora (depoziti koje su građani imali kod I tuženika, a u skladu sa čl. 15 Uredbe su ih prenijeli na tužitelja) jest isključivo Republike Hrvatska.

Tužitelj je imao pravni položaj vjerovnika samo za vrijeme kada je na snazi bila Uredba (sa izmjenama i dopunama) i to po čl. 16. st. 1 Uredbe, ali mu je taj položaj prestao stupanjem na snagu Zakona o pretvaranju.

Radi navedenog osnovano tuženici ističu prigovor nedostatka aktivne legitimacije tužitelja.

Navedeno proizlazi i iz punomoći koju je 02.01.1995.godine sačinio ministar financija, a kojom je ovlastio tužitelja da u svoje ime, a za račun Republike Hrvatske pokrene i provede postupak utuženja i prisilne naplate deviznih depozita građana nastalih prije 27.04.1991. godine, a koje su građani, bivši štediše Ljubljanske banke d.d. Ljubljana ustupili Zagrebačkoj banci d.d. Zagreb u skladu s propisima Republike Hrvatske. Ovlast je dana u odnosu na oba tuženika.

Navedena punomoć predstavlja ponudu za sklapanje ugovora o inkaso cesiji, a na koji ugovor se primjenjuju odredbe čl. 436 do 444 ZOO-a, što znači da je prihvaćanjem takve ponude od strane tužitelja došlo do zaključenja ugovora o inkaso cesiji čime je došlo do promjene u ugovornom odnosu na strani vjerovnika (Republika Hrvatska – tužitelj) i tužitelj je stekao aktivnu legitimaciju u svoje ime potraživati ispunjenje tražbine od tuženika.

Tijekom postupka tuženici su istakli prigovor da ministar financija nije bio ovlašten zaključiti takav ugovor sa tužiteljem.

Tražbina koja je predmet ovoga spora temeljem Zakona o pretvaranju jest javni dug i predstavlja obvezu Republike Hrvatske. Međutim, u situaciji kada Republika Hrvatska pokušava takvu obvezu naplatiti od tuženika ta obveza predstavlja imovinu Republike Hrvatske, koju ista još nije ostvarila, ali je iz sadržaja punomoći nedvojbeno daju putem sudskog postupka pokušava ostvariti.

S obzirom na gore navedeno na punomoć – ugovor o inkaso cesiji ima se primijeniti tada važeći čl. 1 Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o Vladi Republike Hrvatske (NN 29/94 -u daljnjem tekstu Zakon o Vladi), a koji propisuje da Vlada ili od nje ovlašteno ministarstvo upravlja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske, ako zakonom nije drugačije određeno.

Tužitelj pogrešno citira, a što proizlazi i iz mišljenja Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, da gore citirani čl. 1 Zakon o Vladi glasi da ministarstvu, odnosno ministru, nije potrebno ovlaštenje Vlade ako posebnim zakonom nije drugačije određeno. U citiranom članku Zakona o Vladi nema riječi 1397967985posebnim', pa se smatra da se dio članka koji glasi 'ako zakonom nije drugačije određeno' odnosi na Zakona o Vladi, a ne na druge zakone.

U smislu odredbe čl. 32 st. 1 ZOO-a ponuda mora sadržavati sve bitne sastojke ugovora, što znači da mora biti upućena od ovlaštene osobe, u konkretnom slučaju, a temeljem Zakona o Vladi, ministar financija morao je imati ovlaštenje Vlade za upućivanje ponude tužitelju, a koje je dovelo do zaključenja ugovora o inkaso cesiji.

U smislu odredbe čl. 55 ZOO-a sud je zatražio od Vlade Republike Hrvatske očitovanje je li ministar financija imao ovlaštenje za izdavanje ponude – punomoći, a ukoliko takvog ovlaštenja nije bilo sud je tražio Vladu Republike Hrvatske da postupi u skladu s čl. 55 st. 3 ZOO-a i da naknadnu suglasnost.

Iz zaprimljenog očitovanja Vlade Republike Hrvatske proizlazi da ministar financija nije imao ovlaštenje u skladu sa Zakonom o Vladi.

Nadalje, iz priopćenja sa sjednica Vlade Republike Hrvatske utvrđeno je da je na 21. sjednici Vlade Republike Hrvatske 19. travnja 2012. godine dano naknadno odobrenje ministru financija, ali je to odobrenje stavljeno van snage na 26. sjednici 10.svibnja 2012. godine.

S obzirom na sve gore navedeno, a u smislu odredbe čl. 55 st. 4 ZOO-a ovaj sud nalazi utvrđenim da Ugovor o inkaso cesiji nije sklopljen, jer ministar financija nije bio ovlašten na zaključivanje takvog ugovora.

Imajući u vidu sve gore navedeno tužitelj ne može svoju aktivnu legitimaciju temeljiti na ugovoru o inkaso cesiji, jer ugovor nije ni sklopljen.

(...)

U odnosu na prigovor U tuženika o apsolutnoj nenadležnosti sudova u Republici Hrvatskoj valja istaknuti da ovaj sud nalazi da isti prigovor nije osnovan.«

2.3. Drugostupanjskom presudom uvažena je djelomično žalba Zagrebačke banke d.d. Zagreb (tužitelja u parničnom postupku) te je preinačena prvostupanjska presuda i naloženo podnositeljici solidarno s II. tuženicom isplatiti specificirani iznos glavnice i zateznih kamata prema detaljnom izračunu od 1. siječnja 1992. pa sve do 1. srpnja 2011. Podnositeljici je odbijen zahtjev za naknadu parničnog troška, a naloženo je podnositeljici i II. tuženici solidarno naknaditi Zagrebačkoj banci d.d. Zagreb parnični trošak zajedno sa zateznom kamatom. Drugostupanjskim rješenjem uz presudu je djelomično odbačena žalba II. tuženice kao nedopuštena, a podnositeljici nije dosuđen trošak odgovora na žalbu.

Drugostupanjski sud je između ostalog istaknuo sljedeće:

»Jurisdikcija hrvatskog suda se zasniva na pravilu iz odredbe čl. 54. st. 1. ZRS po kojem u sporovima o imovinskopravnim zahtjevima nadležnost suda Republike Hrvatske postoji ako se na teritoriju Republike Hrvatske nalazi imovina tuženika ili predmet koji se traži tužbom. Drugotužena ima imovinu u Republici Hrvatskoj, jer je na nju prenesena sva imovina prvotužene. Naime, 27. lipnja 1994. Narodna skupština Republike Slovenije je izmjenom Ustavnog zakona iz 1991. (u radni list broj 45/1994.) donijela odluku o restrukturiranju 'Ljubljanske banke' d.d. Ljubljana osnivanjem novog pravnog subjekta i to 'Nove Ljubljanske banke' d.d. Ljubljana. Na novoosnovanu banku su na temelju Ustavnog zakona preneseni imovina i obveze bivše banke. Opće je poznato da je 'Ljubljanska banka' d.d. Ljubljana imala na području Republike Hrvatske imovinu, koja je slijedom prisilnog propisa prešla na novoosnovanu banku.

Dakle, za zasnivanje međunarodne nadležnosti dovoljna je okolnost postojanja tuženikove imovine na području Republike Hrvatske, a taj uvjet je u ovom konkretnom slučaju ispunjen.

(...)

Uredbom Vlade Republike Hrvatske pretvoreni su u javni dug RH devizni depoziti građana kod banaka koje posluju na teritoriju Republike Hrvatske na dan 27. travnja 1991. Pod deviznim depozitima građana u smislu Uredbe podrazumijevaju se depoziti na deviznoj štednji i deviznim računima koje su građani na te banke prenijeli u skladu s odredbama čl. 15. i 16. Uredbe iz banke sa sjedištem izvan teritorija Republike Hrvatske (čl. 1. st. 2. Uredbe). Naime, građani koji su na dan 27. travnja 1991. imali deviznu štednju, odnosno deponirana sredstva na deviznom računu kod banaka sa sjedištem izvan teritorija Republike Hrvatske koje posluju na teritoriju Republike Hrvatske, mogli su u roku od 30 dana od stupanja na snagu Uredbe svoje depozite prenijeti na jednu od banaka u Republici Hrvatskoj, tako što će banci dati izjavu o prijenosu tih depozita s banke sa sjedištem izvan Republike Hrvatske na tu banku, uz izjavu o ustupanju toj banci svoja potraživanja prema banci sa sjedištem izvan teritorija Republike Hrvatske.

Sukladno navedenim odredbama pojedini građani Republike Hrvatske ustupili su tužitelju svoja potraživanja prema 'Ljubljanskoj banci' d.d., što je sud prvog stupnja našao nespornim.

Obzirom da su navedena potraživanja pretvorna u javni dug Republike Hrvatske, te da su prema utvrđenju suda na Republiku Hrvatsku prenesene tražbine domaćih banaka iz čl. 15. Uredbe, odlučno je da li je došlo do promjene na strani vjerovnika time što bi Republika Hrvatska sklopila s tužiteljem ugovor o posebnoj vrsti cesije, odnosno je li na valjan način ustupila tužitelju sporna potraživanja ispravom naslovljenom kao 1397967985punomoć'. Prvostupanjski sud je pogrešno pravno kvalificirao spornu ispravu ocijenivši da takva isprava nije valjana pravna osnova za prijenos tražbine.

Nesporno je da je Republika Hrvatska izdala punomoć 12. veljače 2001. kojom je ovlastila tužitelja da u svoje ime, a za račun Republike Hrvatske pokrene i provede postupak utuženja i prisilne naplate deviznih depozita građana nastalih prije 27. travnja 1991., a koje su građani, bivše štediše 'Ljubljanske banke' d.d. Ljubljana, ustupili tužitelju u skladu s propisima Republike Hrvatske. Ovlaštenje je dano za postupke protiv ovdje prvo i drugotuženika.

Prema ocjeni ovoga suda spomenuta isprava, unatoč naslovu 1397967985punomoć', po svom sadržaju nije samo punomoć, obzirom da se radi o ponudi za sklapanje ugovora o inkaso cesiji, koja doduše nije uređena kao poseban ugovor prema propisima Republike Hrvatske, ali predstavlja uobičajenu vrstu ugovora u gospodarskoj poslovnoj praksi.

Na takve se ugovore na odgovarajući način primjenjuje odredba čl. 436. – 444. ZOO-a. Cedent ugovorom fiducijarno prenosi na cesionara tražbinu na način da formalni ovlaštenik tražbine postaje cesionar, dok njezin ekonomski ovlaštenik i dalje ostaje cedent. U konkretnom slučaju je tužitelj prihvaćanjem ponude za sklapanje ugovora dane u obliku 1397967985punomoći', sklopio ugovor o inkaso cesiji, čime je došlo do promjene u ugovornom odnosu na strani vjerovnika, dok je banka, tj. tužitelj stekao aktivnu legitimaciju u svoje ime potraživati ispunjenje predmetne tražbine od prvotužene, te od svakog drugog solidarnog dužnika sporne obveze.

Prema čl. 1. Zakona o izmijeni i dopuni Zakona o Vladi Republike Hrvatske ('Narodne novine', broj: 29/94 – dalje: Zakon o Vladi) Vlada ili od nje ovlašteno ministarstvo upravlja imovinom u Vlasništvu Republike Hrvatske, ako zakonom nije drugačije određeno.

Iz navedene odredbe proizlazi da je ministar financija trebao imati ovlaštenje Vlade za davanje ponude radi sklapanja ugovora o inkaso cesiji s tužiteljem.

Budući da su tuženici progovorili da ministar financija vrijeme davanja ponude nije imao potrebno ovlaštenje Vlade, prvostupanjski sud je zatražio od Vlade Republike Hrvatske očitovanje.

Budući da se Vlada očitovala na način da je obavijestila sud da ministar financija u vrijeme upućivanja ponude tužitelju nije imao potrebno ovlaštenje Vlade, s tim da je Vlada na 21. sjednici održanoj 19. travnja 2012. dala naknadno odobrenje.

Prema shvaćanju ovog suda, navedeno naknadno ovlaštenje ima takav učinak da se smatra da je ugovor o inkaso cesiji sklopljen s danom kad je banka prihvatila ponudu i obvezuje obje stranke od tada.

(...)

Tužitelj, kao inkaso komisionar, ovlašten je naplatiti utuženo potraživanje za račun Republike Hrvatske.

U odnosu na samo potraživanje, utvrđeno je da su građani, koji su na dan 21. travnja 1991. imali deviznu štednju, odnosno devizna sredstava na deviznom računu kod prvotuženika prenijeli svoja potraživanja na tužitelja, a prvostupanjski sud je utvrdio na temelju dokumentacije u spisu da su tužitelj i prvotuženik postupili po čl. 16. Uredbe i sastavili zapisnike o usklađivanju stanja ustupljenih deviznih depozita.

U skladu s navedenim tužitelj je na temelju ugovora o inkaso cesiji s Republikom Hrvatskom (čl. 436-440. ZOO) stekao pravo zahtijevati isplatu od prvotuženika i drugotuženika u iznosu kako je to presuđeno s tim da visina potraživanja u ovom postupku nije osporena.

Stoga je prvostupanjska presuda preinačena i tužitelju je dosuđen iznos 492.430,53 €.«

2.4. Podnositeljica je podnijela reviziju na drugostupanjsku presudu (Gž-1026/15-2 od 26. rujna 2017.) i rješenje (Gž-1026/15-3 od 26. rujna 2017.) zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Vrhovni sud ocijenio je reviziju podnositeljice osnovanom samo u odnosu na odluku o kamatama, u preostalom dijelu reviziju je ocijenio neosnovanom, dok je reviziju izjavljenu na rješenje odbacio kao nedopuštenu.

U revizijskoj presudi navedeno je:

»Suprotno tvrdnji revidentica, osporena presuda – takva – sadrži pravilno sačinjeno obrazloženje (prema odredbi čl. 375. st. 1. ZPP-a) i razloge koji je pravno relevantno opravdavaju i iz kojih se može ispitati, one koji nisu ni nejasni niti proturječni, pa ta presuda, kojom je drugostupanjski sud primjenom odredaba čl. 373. toč. 3. ZPP-a preinačio prvostupanjsku presudu (u odnosu na odluku o glavnoj stvari), nema nedostataka na koje se I. tuženica poziva (da 'drugostupanjska presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati jer o odlučnim činjenicama razlozi drugostupanjske presude proturječe sadržaju i razlozima prvostupanjske presude', da 'pobijana drugostupanjska presuda nema razloga o tome da su se stekli svi uvjeti za primjenu čl. 452. ZOO-a'), a niti nedostataka na koje se II. tuženica poziva (da 'tvrdnju tužiteljice da je na drugotuženu temeljem prisilnog propisa Republike Slovenije prenesena imovina prvotužene, sud uopće ne provjerava, već je prihvaća kao apsolutnu, pa (da) takvim svojim pristupom čini bitnu povredu postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a', da je 'suprotan sadržaju isprava' stav suda 'kako je na II. tuženu prenesena cjelokupna imovina I. tužene, i to posebno ona koja se zatekla, ili odnosila na poslovanje u Republici Hrvatskoj') – tako da nije ostvarena bitna povreda iz odredbe čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a, na koju tuženice u revizijama ukazuju.

(...)

Naime, revizijski sud primjećuje da je drugostupanjski sud pravilno zaključio da je prvostupanjski sud zbog pogrešnog pravnog pristupa ('da time što je Vlada Republike Hrvatske opozvala navedeno ovlaštenje u svibnju 2012., da ugovor o inkaso cesiji nije sklopljen) pogrešno primijenio materijalno pravo – i da time nisu osnovani revizijski navodi I. tuženice da je 'drugostupanjski sud prekoračio ovlaštenja koja za njega proizlaze iz odredbe čl. 373. toč. 3. ZPP-a jer nisu bili ispunjeni uvjeti da bi drugostupanjski sud donosio preinačujući presudu.'

Vezano uz revizijske navode II. tuženice da se radi o 'konstrukciji suda' kada zaključuje da u konkretnom slučaju 1397967985punomoć' predstavlja ugovor o inkaso cesiji (koja 'opisana konstrukcija je neočekivano upravljena u smjeru kojim ga nije usmjeravala niti jedna od parničnih stranaka, pa niti sama tužiteljica'), toj je revidentici za odgovoriti da je odredbom čl. 186. st. 3. ZPP-a propisano: 'Sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva, a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan', pa (da) se već i zbog toga takvi navodi II. tuženice ukazuju neosnovanim.

(...)

U odnosu na sporno pitanje 'apsolutne nadležnosti' drugostupanjski sud je dao jasne i valjane razloge i pravilno ocijenio da u predmetnom sporu postoji nadležnost suda Republike Hrvatske na temelju odredaba čl. 55. u vezi čl. 46. st. 4. i čl. 54. st. 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima ('Narodne novine', broj; 53/1991.).

Takvo pravno shvaćanje ovaj revizijski sud je izrazio (u istovrsnim postupcima) u više svojih odluka, pa tako i u odlukama: posl. br. Rev 1127/06-2 od 13. svibnja 2009., posl. br. Rev-x 89/08-2 od 24. ožujka 2009. i posl. br. Rev-x 251/09-2 od 16. rujna 2009., a ono se u bitnome svodi na shvaćanje:

'Obveza koja je predmetom ovoga spora nastala je na teritoriju Republike Hrvatske, a dužnik obveze prvotužena Ljubljanska banka d.d. imala je na teritoriju Republike Hrvatske svoje predstavništvo iz čijeg je poslovanja i nastala obveza. Prema navodima tužbe za obvezu prvotužene solidarno odgovara i drugotužena, koja je u ovom slučaju materijalni suparničar s prvotuženom. Zato se nadležnost u odnosu na drugotuženog temelji na odredbi čl. 55. u vezi s čl. 46. st. 4. ZRS.'.

(...)

Valja kod toga primijetiti da je revizijski sud u navedenim odlukama posl. br. Rev 1127/06-2 od 13. svibnja 2009., posl. br. Rev-x 89/08-2 od 24. ožujka 2009. i posl. br. Rev-x 251/09-2 od 16. rujna 2009., izrazio i sljedeće pravno shvaćanje:

'Ova isprava, unatoč naslovu punomoć, po svom sadržaju nije samo punomoć. Radi se o ponudi za sklapanje ugovora o inkaso cesiji koja doduše nije uređena kao poseban ugovor (po) propisima Republike Hrvatske, ali predstavlja uobičajenu vrstu ugovora u gospodarskoj poslovnoj praksi. Na takve se ugovore na odgovarajući način primjenjuju odredbe čl. 436.-444. Zakona o obveznim odnosima ('Narodne novine', broj: 53/91). Cedent ugovorom fiducijarno prenosi na cesionara tražbinu na način da formalni ovlaštenik tražbine postaje cesionar, dok njezin ekonomski ovlaštenik i dalje ostaje cedent. U konkretnom slučaju je Zagrebačka banka d.d. Zagreb

prihvaćanjem ponude na sklapanje ugovora dane u obliku 1397967985punomoći', sklopila ugovor o inkaso cesiji, čime je došlo do promjene u ugovornom odnosu na strani vjerovnika, i banka je stekla aktivnu legitimaciju u svoje ime potražiti ispunjenje predmetne tražbine od Ljubljanske banke d.d. Ljubljana, te od svakog drugog solidarnog dužnika sporne obveze'.

Konačno, za ukazati je da je Ustavni sud Republike Hrvatske u istovrsnoj pravnoj stvari između tužiteljice Privredne banke Zagreb d.d., Zagreb i ovdje istih tuženica, 21. svibnja 2018. donio Odluke posl. br. U-III-3295/15 i U-III-3274/15 kojima je odbio ustavne tužbe Ljubljanske banke d.d. i Nove Ljubljanske banke d.d. izjavljene protiv odluke Županijskog suda u Zagrebu posl. br. Gž-8818/13-2 od 26. svibnja 2015., kojom je pravomoćno prihvaćen zahtjev tužiteljice Privredne banke Zagreb d.d., Zagreb za isplatu prenesenih deviznih depozita (kao i u ovome postupku).«

III. PRIGOVORI PODNOSITELJICE

3. U ustavnoj tužbi podnositeljica je istaknula povrede ustavnih prava zajamčenih člancima 14. stavkom 2., 18. stavkom 1., 29. stavkom 1., 115. stavkom 3., 141.c i 141.d Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

Povredu istaknutih ustavnih prava obrazlaže kroz Memorandum o suglasnosti između Vlade Republike Slovenije i Vlade Republike Hrvatske od 11. ožujka 2013. (u daljnjem tekstu: Memorandum) koji Republika Hrvatska navodno nije ispoštovala te kroz članak 267. stavke 1. i 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (»Službeni list Europske unije, C 202/2016; u daljnjem tekstu: UFEU) prema kojem je Republika Hrvatska trebala postaviti prethodno pitanje Sudu Europske Unije u Luxemburgu (u daljnjem tekstu: Sud EU), a podnositeljica i daje formulaciju prethodnih pitanja:

»1. 'Da li je načela i vrijednosti primarnog prava Europske unije, i to posebno vrijednosti pravne države iz članka 2. UEU, ciljeve Europske unije iz članka 3. UEU, te dužnost lojalnog sudjelovanja iz članka 4. stavka 3. UEU, potrebno tumačiti na način da se ima smatrati kako je u suprotnosti sa slobodom osnivanja iz članka 49. UFEU i slobodnog protoka usluga iz članka 56. UFEU, ako jedna država članica, u suprotnosti sa svojim preuzetim međunarodnim obvezama, nastavlja sudske postupke i izdaje pravomoćne presude, koje neposredno i teško financijski terete pravnu osobu iz druge države članice, čime se tu pravnu osobu odvraća od poslovanja na njezinom tržištu, te se na taj način bitno umanjuje privlačnost ostvarivanja slobode osnivanja i slobodnog protoka usluga?

2. Da li je članak 49. i članak 56. UFEU potrebno tumačiti na način da je u suprotnosti sa slobodom osnivanja i slobodnog protoka usluga, ako sudovi jedne države članice primjenjuju nacionalna kolizijska pravila na način koji, suprotno pravu druge države članice u kojoj je tužena pravna osoba osnovana, jednostrano utvrđuje pravno sljedništvo i solidarnu odgovornost te pravne osobe, te time i pravnu i procesnu sposobnost te pravne osobe pred sudom države članice u kojoj ta pravna osoba nije osnovana, pri čemu takve odluke dovode do neposrednog, teškog financijskog tereta za pravnu osobu iz druge države članice, čime se tu pravnu osobu odvraća od poslovanja na njezinom tržištu, te se na taj način bitno umanjuje privlačnost ostvarivanja slobode osnivanja i slobodnog protoka usluga?«'

3.1. Podnositeljica se nadalje poziva na povredu vladavine prava, prava Europske unije, odnosno na pravila međunarodnog prava i običajnog međunarodnog prava, prozivajući Republiku Hrvatsku za kršenje načela dobre vjere i *pacta sunt servanda,* te kršenje prvog podstavka članka 4. stavka 3. Ugovora o Europskoj uniji (»Službeni list Europske unije, C 202/2016; u daljnjem tekstu: UEU) zbog kršenja međunarodnih obveza, odnosno Ugovora o pitanjima sukcesije i memoranduma o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije od 11. ožujka 2013. Podnositeljica je nadalje navodila razloge za postavljanje prethodnog pitanja u vezi s člancima 49. i 56. UFEU-a, kršenja članaka 12. i 29. stavka 5. Direktive 82/891/EEZ te zbog nepoštovanja kolizijskih pravila citirala neke odredbe slovenskog Ustavnog zakona, te odabrane primjere prakse Vrhovnog suda Republike Hrvatske za koje smatra da podržavaju navode njezine ustavne tužbe vezane uz odgovornost za dug pod pretpostavkom ugovorom izvršenog prijenosa određene imovinske cjeline ili njezinog dijela.

Podnositeljica je navela i praksu Suda EU-a u odnosu na druge države članice te praksu njemačkog Pokrajinskog suda u Memmingenu za koju smatra da je primjenjiva u konkretnom slučaju, kao i Bečku konvenciju o pravu međunarodnih ugovora (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 16/93.), Notifikaciju o sukcesiji Republike Hrvatske (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 12/93.) i Republike Slovenije (»Uradni list Republike Slovenije« broj 1/91.) te međunarodne ugovore općenito, kao i biranu praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP).

U ustavnoj tužbi navedena su i znanstvena stajališta vezana uz memorandum, pročelnice Katedre za međunarodno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, prof. dr. sc. Vesne Crnić-Grotić te dr. Nielsa Petersena, profesora javnog prava, međunarodnog prava i prava Europske unije Sveučilišta u Muensteru.

3.2. Ustavni sud ističe da je podnositeljica prvi put u ustavnoj tužbi formulirala pitanja za koja smatra da ih hrvatski sudovi moraju postaviti Sudu EU-a, predlažući da Ustavni sud takvo pitanje postavi Sudu EU-a. Podredno, ako Ustavni sud ne smatra da kao sud zadnje instance treba postaviti navedeno pitanje, podnositeljica predlaže Ustavnom sudu da ukine osporenu presudu Vrhovnog suda, istome sudu naloži postavljanje spomenutih pitanja Sudu EU-a, nakon čega bi Vrhovni sud donio novu presudu. Podnositeljica nije predlagala u postupku pred redovnim sudovima postavljanje prethodnog pitanja Sudu EU-a.

IV. OCJENA USTAVNOG SUDA